

מגנים על הים

יוני כבר כאן, ואצלנו בישראל זה לרוב אומר בעיקר דבר אחד: הגיע הזמן ללכת לים. החום הכבד ששורר אצלנו בחודשי הקיץ לא מאפשר לעשות יותר מדי בחוץ בזמן הפנוי שלנו, אבל החום הגדול הזה לפחות מאפשר ליהנות מהים התיכון, על חופיו היפים ומימיו הנעימים. זה מקום המפלט האידיאלי מהחום הישראלי חסר הרחמים. אבל הים התיכון הוא לא רק מקום לבילוי ופנאי - הוא משמש אותנו לצרכים רבים כמו תעבורה ומסחר, מקור למי שתייה מותפלים ולמזון, מקור לאנרגיה ועוד. ככל שהאוכלוסייה צומחת, כך גם העומס והלחצים שהמערכת האקולוגית הימית חווה גדלים עקב ריבוי השימושים שלנו בו: כמות הדגה בעשורים האחרונים הולכת וקטנה כשלחץ הדיג הולך ועולה, מינים פולשים מגיעים לאזור ומאיימים לדחוק את המינים המקומיים, וגם חיפושי הגז והנפט וכמויות התעבורה הימית הגבוהה גובים כולם מחיר מצטבר מהים. כעת, כמה ארגונים סביבתיים וימיים החליטו שהגיע הזמן לעצור את הפגיעה ואת ההידרדרות הזאת במצב הים התיכון לדבריהם, אם אנחנו רוצים להמשיך ליהנות מהים, הגיע הזמן שנתחיל לשמור עליו - ואת זאת הם מבקשים לעשות באמצעות הקמת שמורות טבע ימיות בישראל. הכוונה היא להגדיר אזורים נרחבים במים הטריטוריאליים של ישראל כשמורות ימיות - כלומר אזורים שבהם כל פעילות ימית תהיה אסורה: דיג, מעבר לכלי שיט או חיפושי גז ונפט. את המיזם החדש מובילים ארבעה מארגוני הסביבה והים הגדולים בישראל - החברה להגנת הטבע, צלול, אקו-אושן ומחמל"י (מרכז לחקר, מידע וסיוע ליונקים ימיים בישראל) - יחד עם ארגון "אנו - עושים שינוי" שירכז אותו. המיזם יאגד את תושבי הקהילות לאורך חוף הים התיכון, כך שאלה יצאו יחד בקריאה משותפת אל המדינה להגן על הים שלנו. אחרי הכול, זהו אחד המשאבים החשובים ביותר שיש לישראל. **ים של קהילות** המיזם המשותף, שזכה לשם "אנשי הים התיכון", יחנך בקול תרועה בהפנינג גדול שיתקיים ביום שישי הקרוב, 8 ביוני - יום האוקיינוסים הבינלאומי. ההפנינג יתקיים בארבעה מוקדים חופיים בארץ: בחוף פולג בנתניה, בחוף בצת באכזיב, בחוף הקשתות באשדוד ובחוף שקמונה בחיפה. בכל אחד מהמוקדים תוכלו ליהנות מפעילויות ימיות מיוחדות - בין היתר צפויים מיצגים אמנותיים, כתובות אנושיות, פעילויות עם יונקים ימיים, סדנאות, סיורים לאורך הים ועוד פעילויות כיפיות שונות. "המטרה היא להראות לאנשים מה החשיבות הרבה שיש לים, ולמה זה כל כך חשוב לשמור עליו", מספר מיכאל רפאל, הרכז הארצי של קמפיין הים התיכון. "הים הוא לא רק מקום לפנאי ולכיף, אלא יש לו גם חשיבות אקולוגית ומדעית, והוא למעשה חיוני לקיום חברה בריאה. אנחנו רוצים שאנשים יבינו שכדי להמשיך ליהנות מהשפע שהוא נותן לנו ולהמשיך לחוות אותו כפי שהוא היום, אנחנו חייבים להתחיל לשמור עליו". וכדי לשמור על הים, לפי אנשי הים התיכון, יש צורך אמיתי ביצירת אזורי חיץ מוגנים. המטרה העיקרית של המיזם, בעצם, היא לקדם הקמת שמורות טבע בים התיכון באמצעות יצירת רשת ארצית, שתהיה מורכבת מקהילות מקומיות של אוהבי הים השונים, בשיתוף ארגוני הסביבה שאחראים להקמת המיזם. "היו לא מעט ארגונים שהתעסקו בנושא הים בכל מיני דרכים, כל אחד בפרויקטים ובאמצעים שלו", מסביר רפאל. "אז הרעיון היה לשים את כל התפוזים בסל אחד, ולאחד את הארגונים סביב

אותה מטרה - כדי לנסות ולקדם אותה בתור קהילה גדולה וחזקה. המטרה שלנו כעת היא לאסוף את הציבור ולייצר קהילה גדולה עוד יותר שתהיה מאוחדת סביב נושא הים, שמבינה את החשיבות של שמורות ימיות כדי להגן על עליו - ותסייע לקדם ולדחוף את הנושא". הים התיכון, כאמור, נתון ללחצים הולכים ועולים, גם לאורך חופי ישראל.

"הטמפרטורה הממוצעת כאן היא טמפרטורת המים הגבוהה ביותר בעולם - 31.7 מעלות בממוצע בקיץ, יש אצלנו כ-650 זנים פולשים, יש המלחה של המים גם בגלל ההתפלה, יש פה לחץ רציני של דיג שגורם לבתי הגידול לקרוס, יש חיפושי גז וקידוחי נפט ועוד", מסביר רפאל. "צריך להפסיק להתייחס לים בתור שטח מת שאפשר לעשות אתו מה שרוצים, ולהתחיל לראות בו אורגניזם חי. אחרי הכול, הים לא רק אחראי לאספקת כ-50 אחוז מהחמצן שלנו, אלא הוא גם מקבע בתוכו את הפחמן הדו-חמצני שאנחנו פולטים לאוויר בעת שריפת דלקי מאובנים - וכך הוא מסייע להאט את שינוי האקלים. אבל הים הוא גם לא אינסופי. אי אפשר לקדוח בו, ולאכול את כל הדגים, ולחשוב שהחגיגה תמשך לעד והוא ימשיך להתחדש מעצמו. אנחנו חייבים לתת לים מקום להתחדש, חייבים לתת לו זמן לקחת מנוחה מהניצול האנושי. שמורות ימיות

ליברמן יוראי. ©Yoray Liberman **החשיבות של שמורת טבע ימיתכיום**, פחות מאחוז מהמים הטריטוריאליים של ישראל בים התיכון מוגדרים כשמורת טבע. רשות הטבע והגנים יצאה לאחרונה ביוזמה משלה לשנות זאת ולהגדיר לא פחות מ-20 אחוז מהמים כשמורה. ואכן, מחקרים מראים את [החשיבות של שמורות טבע ימיות](#) בהתחדשות המערכת האקולוגית והיכולת שלה להשתקם ולשגשג. "לפי מחקרים, כשמדובר באזור נרחב מספיק, שמורות ימיות לא רק מביאות לעלייה של שלל הדיג אלא גם מאפשרות התחדשות אקולוגית מקומית משמעותית", אומר רפאל. "תוך שלוש-ארבע שנים כבר אפשר לראות יותר דגה, יותר צמחים, פחות זיהום, פחות מינים פולשים (כי ברגע שנותנים למין מקומי להשתקם ולא דגים אותו, הוא יכול לדחוק החוצה את הפולשים). ועם קצת זמן, כל זה זולג גם אל מחוץ לשמורה: כיוון שדגים - כמו רוב בעלי החיים - לא אוהבים לגור בצפיפות, כשמאפשרים לאזור להשתקם מבחינה אקולוגית הם מתחילים לנדוד החוצה ממנו. כך יוצא שגם מחוץ לשמורה אנחנו בעצם כמו מקבלים משהו במתנה. ברגע שיש אזור תחום שמשתקם ומבריא, אז גם בכל האזור שמסביבו רואים צמיחה בכמות הדגים, הצמחייה הימית ושיפור במצב של המערכת האקולוגית כולה". אנשי הים התיכון מאמינים שהקמת שמורות ימיות תוביל להגנה על הטבע הימי ואלפי מיני החי והצומח הנמצאים בו, הגנה על חיות ימיות גדולות כמו דולפינים וצבי ים שטווח המחיה שלהם רחב, שמירה על נוף פתוח ומרחב לפעילויות פנאי ונופש, מי רחצה נקיים ובריאים יותר, יותר אזורי צלילה מרהיבים והגדלת כמות הדגה בשטחי הדיג. ואיפה הגופים הרשמיים של המדינה נמצאים בסיפור הזה? התכנית של רשות הטבע והגנים להקמת שמורות הטבע הימיות נמצאת כרגע בשלבי דיונים בממשלה, כשבסוף החודש צפוי להתקיים דיון בכנסת בנושא המרחב הימי - בו בין היתר ידונו בנושא השמורות. "הבעיה היא, שחלק מהחברה שלנו סבורה שכדאי להשאיר את הדלת פתוחה בשביל חיפוש מקורות אנרגיה, במקום להגדיר שמורות ימיות ולאסור בתוכן כל פעילות", אומר רפאל. "המצב הוא שכרגע, במרחב היבשתי של ישראל, 25 אחוז מהשטחים הקרקעיים מוקדשים לשמורות טבע. בים, לעומת זאת, אנחנו מדברים כיום על כרבע אחוז בלבד. לכן חשוב שתגבש קהילה בחברה הישראלית שמבינה את המשמעות העצומה של הים, וקוראת להגן ולשמור עליו". בעקבות הכתבה ב"זווית" הסיפור פורסם גם ב-[ynet](#)